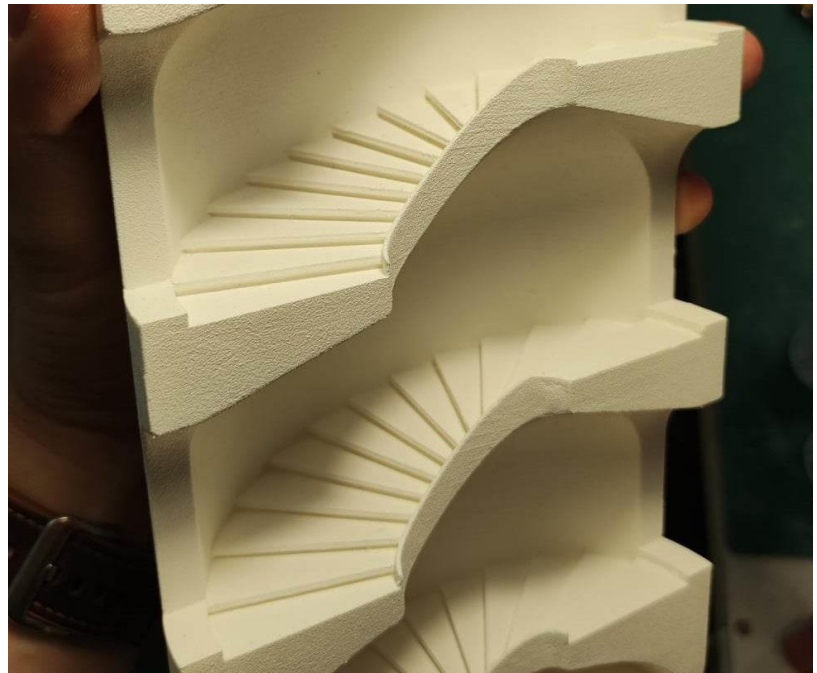

**Skutečný Santini. Komentovaná výstava
studentských prací a inovace navazujících
předmětů DAT 3, DAT 5**

Prof. PhDr. Pavel Kalina, CSc.

Ing. arch. Josef Holeček

Rozpočet

Neinvestiční finanční prostředky celkem	Přidělené neinvestiční prostředky z IP 2022 (tis. Kč)	Čerpání IP 2022 k 30.11.2022 (v %)
Osobní náklady		
Mzdy (včetně pohyblivých složek):	20,00	20,00
Odměny dle dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr:	10,00	10,00
Odvody pojistného na veřejné zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a přírůdky do sociálního fondu:	7,00	7,00
Ostatní		
Materiální náklady (včetně drobného majetku):	17,00	17,00
Služby a náklady nevýrobní:	0,00	0,00
Cestovní náhrady:	15,00	13,00
Stipendia:	0,00	0,00
Celkem	69,00	67,00

Skutečný Santini?

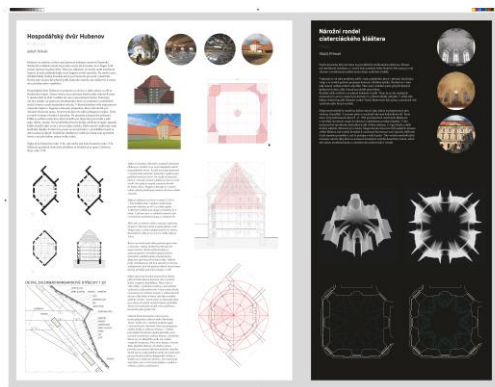
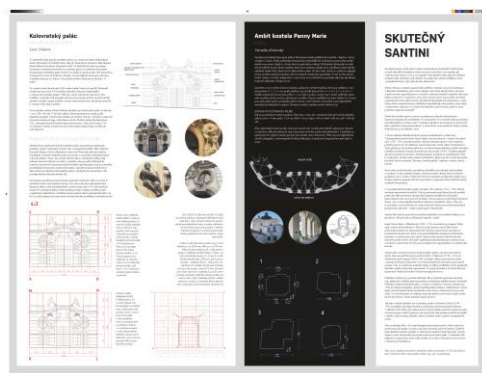
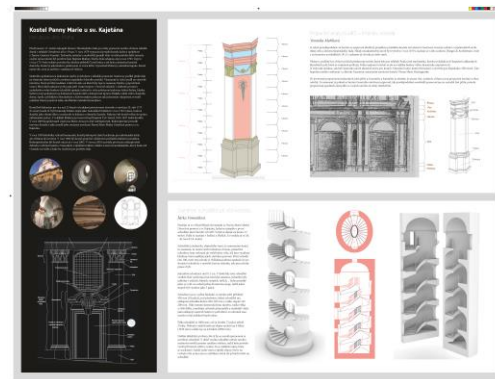
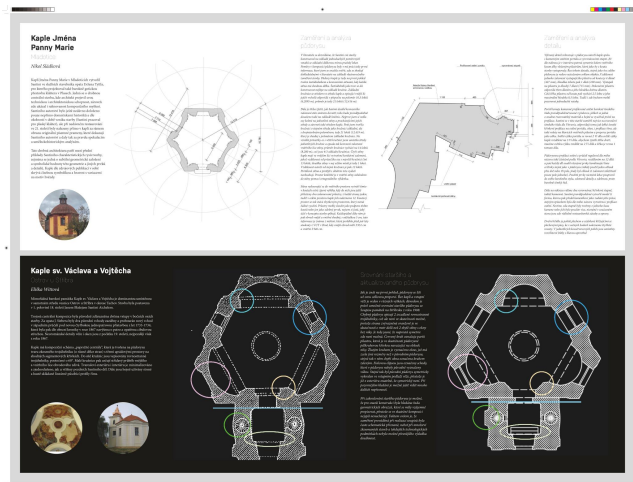
Jak mohl Santini při navrhování architektonicky unikátních staveb či prvků uvažovat?

Studenti v rámci seminárních prací zkoumali různé části Santiniho staveb, na nichž ověřovali, jakým způsobem byly návrhy konstruovány, případně samotné prvky realizovány.

V rámci semináře došlo k uskutečnění exkurze do Kutné Hory, v průběhu zkouškového období bude realizována exkurze po pražských stavbách Santiniho, jež musela být odložena.

Vznikla výstava v galerii v sedmém patře, kde jsou umístěny výsledky prací ze zimního semestru 2021/2022. V roce 2023 na ni naváže výstava, jež bude doplněna o práce ze zimního semestru 2022/2023; ta by se již měla odehrávat mimo školu.

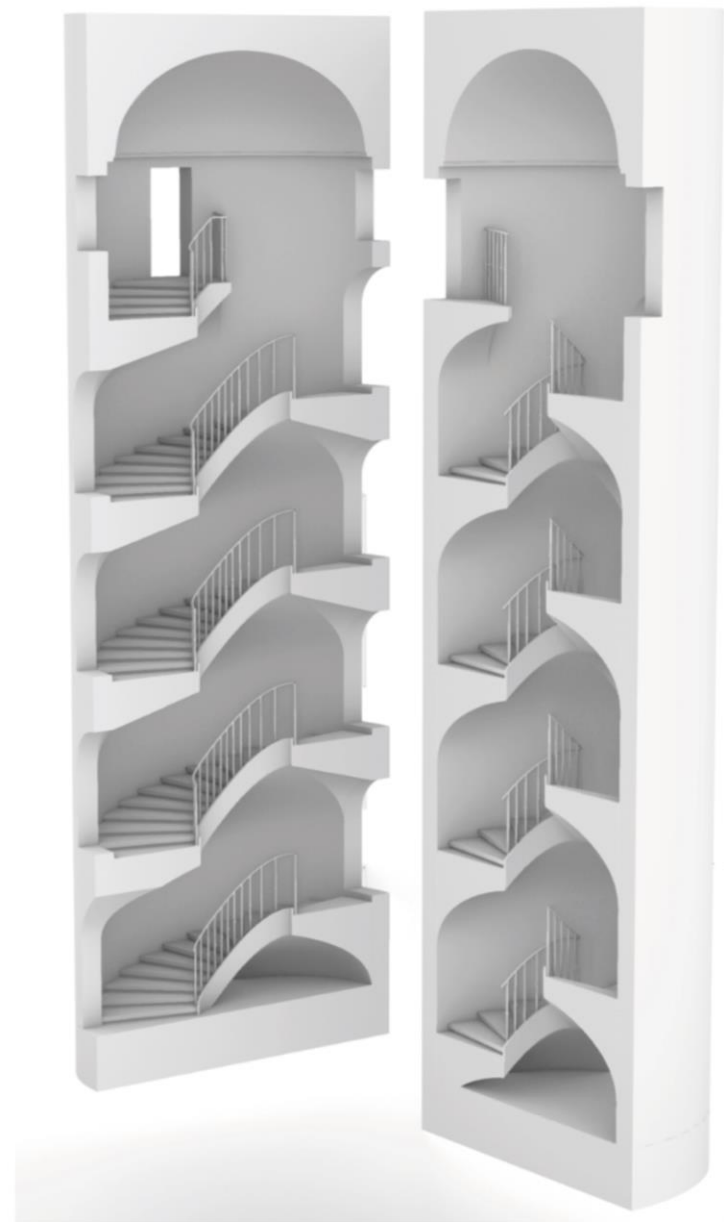
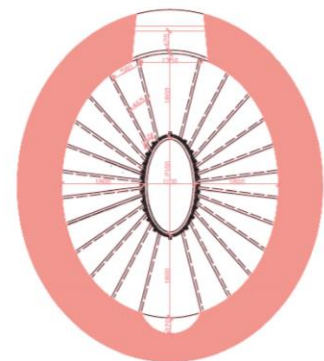
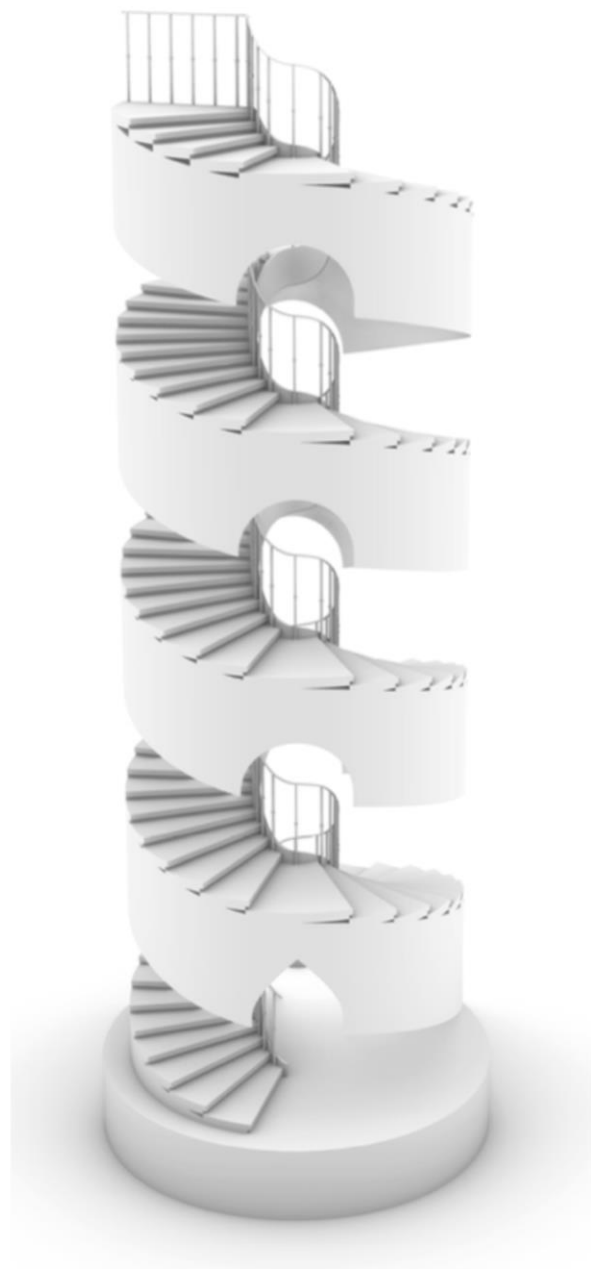
Výstava studentských prací

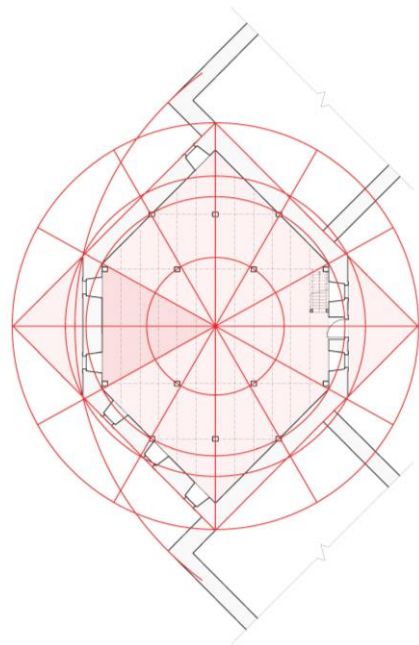
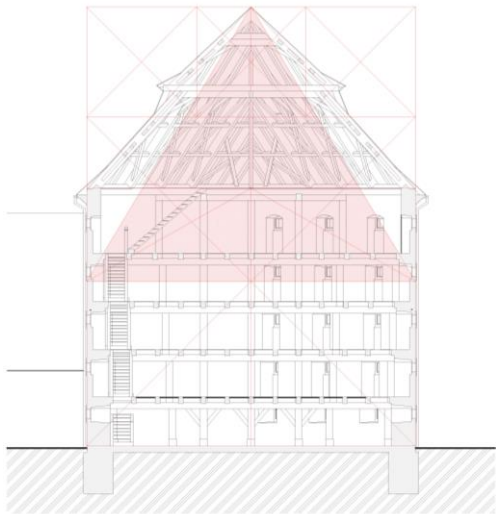

Výstava v galerii na ochozu

Adriana Kyrylyč

Jakub Nekola

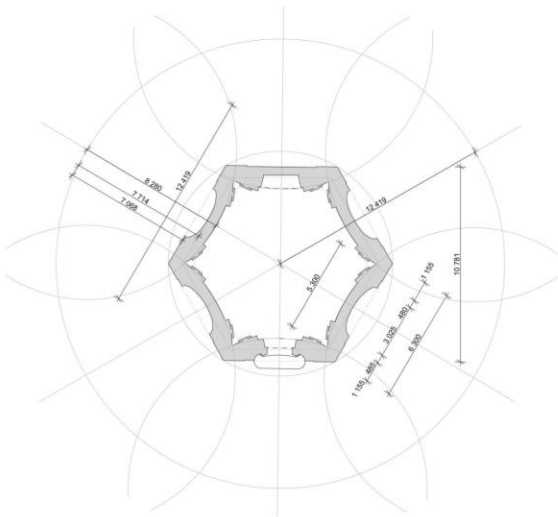
Kaple Jména Panny Marie

Mladotice

Nikol Sládková

Kapli Jména Panny Marie v Mladotičích vytvořil Santini ve službách stavebníka opata Evžena Tytla, pro kterého projektoval také barokně gotickou přestavbu kláštera v Písečích. Jedná se o drobnou centrální stavbu, kde architekt projevil svou technickou i architektonickou schopnost, zároveň zde ukázal i rafinovanost kompozičního myšlení. Santiniho autorství bylo ještě nedávno doloženo pouze nepřímými domněnkami historiků a dle okolnosti v době vzniku stavby (Santini pracoval pro plaský klášter), ale při nedávném restaurování ve 21. století byly nalezeny přímo v kapli za rámečným obrazem originální písemné prameny, které dokazují Santiniho autorství a daly tak za pravdu spekulacím a uměleckohistorickým analýzám.

Tato drobná architektura patří mezi přední příklady Santiniho charakteristických rysů tvorby, zejména se jedná o subtilní geometrické založení a symbolické hodnoty této geometrie a jiných prvků a detailů. Kaple dle zdrojových publikací v sobě skrývá číselnou symboliku a hravost s variacemi na motiv hvězdy.

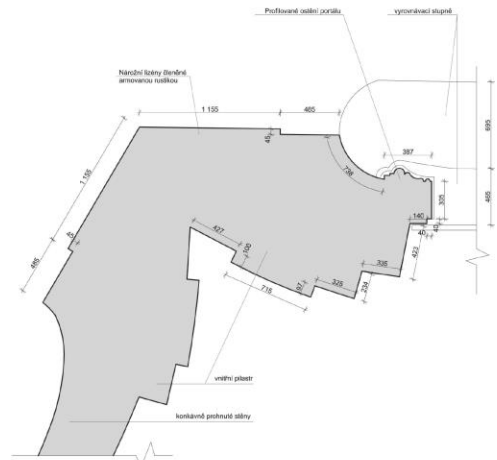

Zaměření a analýza půdorysu

V literatuře se dozvídáme, že Santini své stavby konstruoval na základě jednoduchých poměrů vztahů se základní délkou míru pražské loket. Poměry v kompozici půdorysu byly v mezinárodní první informaci, které jsem se snažila ověřit, zda se shodují dohledatelnými v literatuře na základě vlastnoručního zaměření stavby. Půdorys kaple je tedy na první pohled tvoren šestibokým a koveciovou stěnou, kdy každá stěna má shodovou délku. Šestiboký jako tvar se dle konstruovat nejlépe na základě kružnice. Základní kružnice se středem ve středu kaple a opisující vnější líc jejích vchodů odpovídá v přepočtu na průměr 10,5 loket (0,2095 m), průměr je tedy 21 loket (12,416 m).

Dále je třeba zjistit, jak Santini dosáhl koveciového založení této směrové dvojitě, nebo bude pravděpodobně dosaženo také na základě kružnic. Nejprve jsem si vedla osy kolmé na jednotlivé stěny a procházejícími jejich středy a zároveň také středem kaple. Poté jsem tvořila kružnice o stejném středě jako kružnice základní, ale s dvojnásobným poloměrem, tedy 21 loket (12,416 m), který je shodný s průměrem základní kružnice. Na vzniklé přímky osy a větší kružnici jsem umístila středy jednotlivých kružnic a opusť tak koveciové založení: vnitřního líce stěny, průměr kružnice vychází na 14 loket (8,280 m), což jsou 4/3 základní kružnice. Čtyři stěny kaple mají ve vnějším lici vytvořené konkávní zalomení, jehož základnou od přímky osy i největší kružnice činí 13 loket, hloubka stěny v nejširším místě je tedy 12 loket. Vzdálenost nároží od stejné kružnice je pak 12 loket. Porovnání stěny a průtíží s úhletm této vylučí nadsahující. Právě kvůli tomu je v vnitřní stěně zabudován do stěny pomocí ortogonálního výřezku.

Stěny vyřezávané se do vnitřního prostoru vytváří tímto v koutech ústří čipové výřezu, kdy do nich jsou ještě přiloženy dva zdánlivě přelázy, z každé strany jeden, tudíž v celém prostoru kaple jich nalezneme 12. Koutový prostor se tak stává zbytkovým prostorem, který nemá žádné využití. Přelázy tvoří sloupky jako podpory těchto koutů nebo jen jako zdobný prvek, nejsou si jisté, jaký účel v konceptu stavby splňují. Každopádně díky nim je pak obvod vnější a vnitřní shodný, s odlišností 5 cm, tato informace je zatím z neověřené, která proběhla před pár lety studenty z VUT v Brně, kdy vnější obvod měří 3951 cm a vnitřní 3946 cm.

Zaměření a analýza detailů

Výběrný detail zobrazuje v půdorysu nároží kaple spolu s kamenným ostěním portálu a vyrovnávacími stupni. Je zde nakreslena i v interiéru patrná symetrie kolem vnitřního koveciového založení pilastrové, které jako by z koutu stavby vystupovalo. Řez tohoto detailu, stejně jako řez celého půdorysu je veden vztáženými soklem objektu. Vzdálenost jednoho zalomení vystupujícího pilastrové od koutu je 4 dlani (127 mm). Hloubka tohoto pak 1 dlaně (100 mm). Výškový na pilastrové je dlaně 7 dlani (215 mm). Dokončení pilastrové odpovídá třem dlaním a jeho hloubka dvěma dlaním. Celá říčka pilastrové od koutu pak vychází 2,5 loket a jeho maximální hloubka 0,5 loket. Tudiž i zde bychom mohli pozorovat jednoduché vztahy.

Portál lemaje kamenný profilovaný ostěním barokně lonského řádu pravoúhelníkem s tímto z pilastrové, jehož se jedná o směr tvůrčiny materiál a hejné se využíval právě na profílce. Santini se v této stavbě zaměřil nejvíce na tvůrčiny lonského řádu ale Vitruvia, odpovídají tomu jak lehké ženské křivkové profílce na stěně portálu, okna, i profílce říms, ale také voluty na hlavících vnitřních pilastrové a proporce portálu jako celku. Světla stěny portálu se rovná 2 VI dlaně světlé výšky kaple rozdělené na 3 VI dlaně, alychom zjistit říčku dvanácti, musíme světla výška rozdělit na 2 VI dlaně a říčka je rovná 1 tomuto dlaně.

Půdorysnou profílce ostění i průčelí regularně dle měru nároží také číselně podle Vitruvia, rozdělením na 12 dlaní a poté každý díl osadí různými prvky kombinující linie a křivky stejně jako v půdorysu (někdy použít jeden oblouk přes dvě nebo tři pole, jindy byt oblouk či zalomení zdělením pouze pole jednolitě). Právě prvky nicméně toho poopraví do svého barokního stylu, odtránil detaily a zdánlivě, proto barokně lonský řád.

Dále na nároží vidíme dva vyrovnávací křivkové stupně, takřka kamenné. Santini pravděpodobně vytvořil model či formu, kterou pak přelal kameníky jako zadání jeho práce, nejím způsobem byla dle měru nároží vytvořena i profílce ostění. Navíc, záda stěny byly tvořeny z jednoho kusu kamene nebo jich bylo použito více, nicméně v současném stavu jsou zde viditelné restaurátorské základy a opravy.

Dvalet křídla je počítá plochým a ozdobně křivčícími se plochými pásy, ke v sečných kódech nalezneme čtyřlístky nosy. V jednotlivých koveciových polích jsou umístěny rezevlné říčky s hlavou uprotřed.

Kaple sv. Václava a Vojtěcha

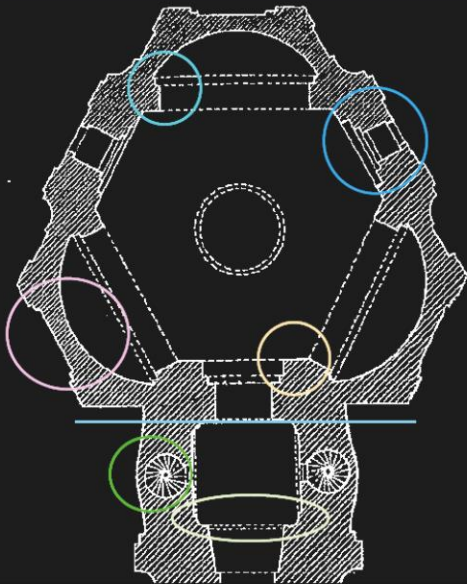
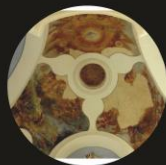
Ostrov u Stříbra

Eliška Wittová

Mimořádná barokní památka Kaple sv. Václava a Vojtěcha je dominantou umístěnou v samotném středu vesnice Ostrov u Stříbra v okrese Tachov. Stavba byla postavena v 1. polovině 18. století Janem Blažejem Santini Aichedem.

Trojosá centrální kompozice byla původně zdůrazněna dvěma vstupy v bočních osách stavby. Za opata J. Siebera byly dva původní východy zadrženy a probourán nový východ v západní průčelí pod novou čtyřbokou zděnou přístavbou z let 1733-1734, která byla pak dle obecní kroniky v roce 1867 navýšena o patro a opatřena cibulovou střechou. Neorománské detaily věže i oken jsou z počátku 19. století, nejspíše však z roku 1867.

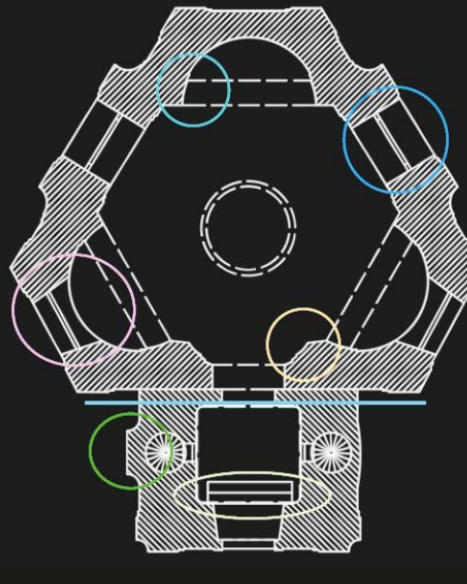
Kaple má kompoziční schéma „paprskité centrály“, která je tvořena na půdorysu tvaru zkoseného trojúhelníku (o různé délce stran) s třemi apsidovými prostory na šedých segmentových křivkách. Do této kružnice jsou vepsány rovnostranné trojúhelníky, pootočené o 60°. Malé kružnice pak určují střídavě průběh vnějšího a vnitřního líce obvodového zdívá. Tvárovost exteriéru i interiéru je minimalizována a zjednodušeno, jak u většiny pozdních Santiniho děl. Dále jsou hojně užívány strmé a hustě skládané lineární působící profily říms.

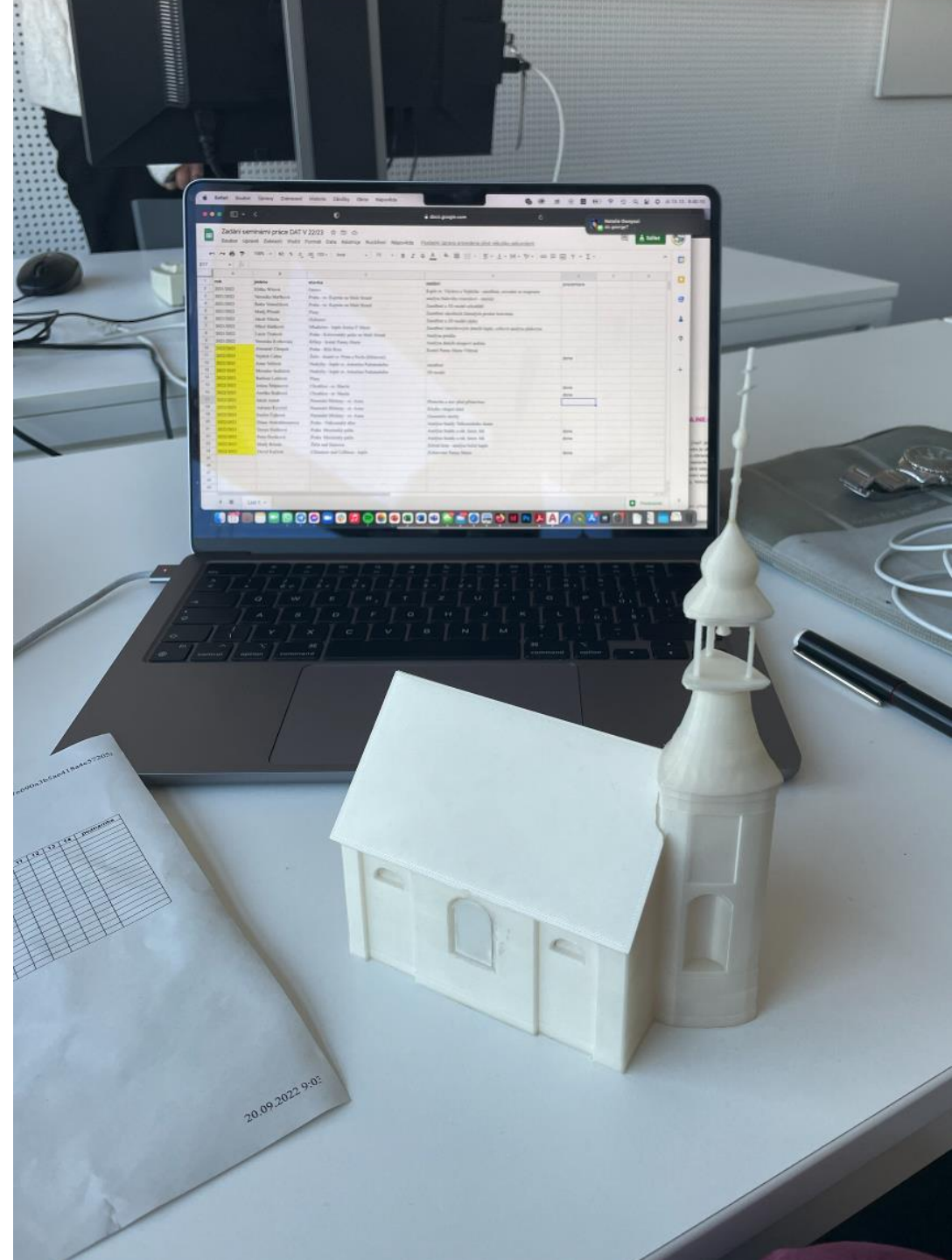
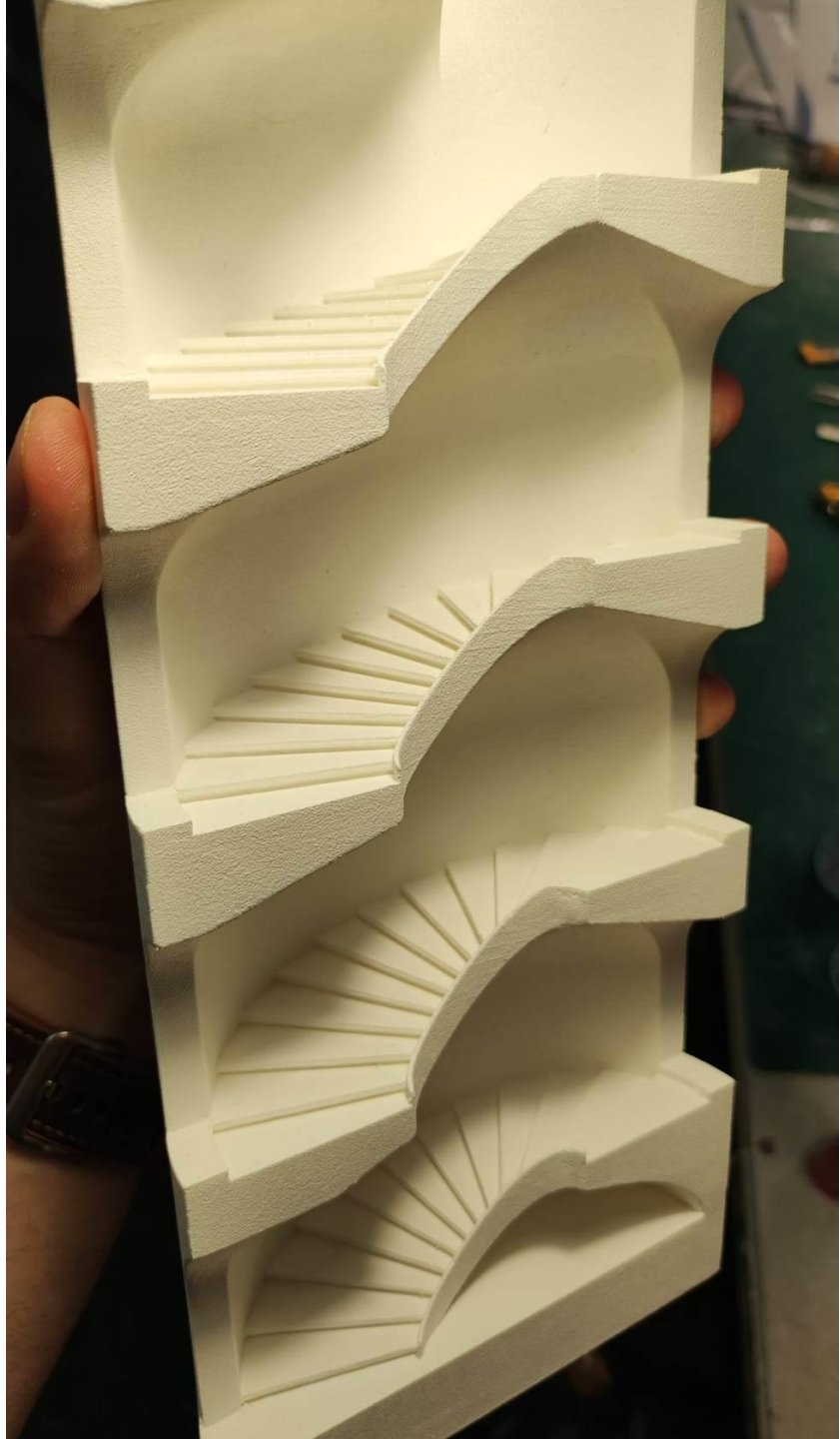

Srovnání staršího a aktualizovaného půdorysu

Jak je znát na první pohled, půdorysy se liší už svou celkovou proporcí. Řez kapli a vstupní věží je veden v různých výškách; důvodem je právě umožnit srovnání staršího půdorysu se Soupisu památek na Stříbrsku z roku 1908. Červený půdorys odpovídá 2 zrušené rovnostranné trojúhelníky, což ale není ve skutečnosti možné, protože strana vyřezávaná oranžově je ve skutečnosti o metr delší než 2 zbylé stěny s okny bez niky. Je tedy jasné, že naprosto symetrie zde není možná. Červený kruh označuje partii pilastrové, která je ve skutečnosti půdorysně půlkruhovou křivkou nemanžící na oblouk niky. Žlutým kruhem je vyznačeno okno, jež má zcela jiné rozměry než v původním půdorysu, stejně tak v něm chybí okna označena kruhem zeleným. Fialovou elipsou jsou označeny schody, které v půdoryse nebyly původně vyznačeny vůbec. Stěně tak byl původní půdorys symetricky vyřezán ve vstupním prostoru více, přestože je již z exteriéru znatelné, že symetrický není. Při pozdějším hledání je možné ještě vidět mnoho dalších nepřesností.

Při zakreslování staršího půdorysu je možné, že pro snazší konstrukci byla hledána řada geometrických útvarů, které se měly vzájemně propisovat, přestože se ve skutečné kompozici nejspíše nenacházejí. Faktem ovšem je, že zaměření prováděné při realizaci soupisů byla často schematická priznaná, neboť při množství zkoumaných staveb a tehdejších technologických podmínkách nebylo možné přesnějšího výsledku dosáhnout.

20.09.2022 9:02

2023 – PODZIM

Kutná Hora

Praha (odloženo)

2022 – PODZIM

Kladruby

Ostrov u Stříbra

Stříbro

Manětín

Mladotice

Kalec Hubenov

Kozojedy

Všehrdy

Plasy

Praha

Děkujeme za pozornost